

1910. január 1.

POLITIKAI TANULSÁG.

írta: SCHWIMMER RÓZSA.

„Ha nem a mi falunk bolondja volna, jót kacaghatnánk rajta”, mondják jóérzésű falusiak, akik a futóbolond komédiáján nem tudnak elmosolyodni, mert könny szökik a szemükbe, a kacagtató külsőségek mögött rejlő tragikum gondolatára.

Mi is kacaghatnánk politikai életünk bohócságain, ha nem tudnók milyen könnyfakasztóan tragikus sorsát a magyar nemzetnek takarja az az eszeveszett játék, amit a mi falunk bolondjai előttünk és sajnos a mi nevünkben játszanak.

Ha külön tudnók választani magunkban az embert és a nőt: asszonylétünkre örülhetnénk a komédiának. Mert beigazolja, hogy a férfiak egymaguk politikát nem tudnak csinálni, hogy valóságos politika, a nemzet boldogítását elősegítő törekvést csak attól a parlamenttől várhatunk, amely igazán a népet, a férfiak és a nők általános választójoga alapján képviseli.

Nyolc hónapja – s előtte majdnem ugyanannyi éve – állandó válságban élünk. Belügyeink ezalatt úgy elzüllöttek, hogy megváltoztatásukra évtizedek munkájára lesz szükség. Évtizedek és becsületes akaratú, szívvel-ésszel dolgozó emberek – férfiak és nők – munkájára.

Újév küszöbén állunk. Az emberi boldogulás nagy századának első évtizedét fogja az előttünk álló év bezárni. Kezdetre lesz-e a javulásnak, vagy tovább folyik-e majd az ország pusztítása?

Mert hogy özönvíz és tatárjárás okozta pusztításhoz hasonló állapotokat teremtettek az utolsó évek, azt a mindennapi élet minden jelensége ép úgy mutatja, mint a statisztikának bármely rovata. Züllés, hazugság, tettetés, úgy a közéletben, mint az annak hatása alatt álló magánéletben.

Kölcsönös megbecsülés helyett irigységet találunk a megbecsülésre egyébként érdemes emberek közt. Píszkoskezü és jellemű emberekkel pedig parolázik az *egész világ*, ha valamelyes struccpolitikával nem létezőnek hazudhatja az erkölcsi piszkot.

A politikusok legazemberezik egymást, panamát, korrupciót vetnek egymás szemére. A sértett pisztolyt szegez a sértőnek, amire lovagias hajlongások közt kiderítik, hogy a kijelentések nem a személyre, hanem tisztán a politikusra vonatkoztak, sértésről tehát szó sem lehet.

S az embernek a politikustól illeten való megkülönböztetése a legjellegzetesebb megbélyegzése annak az uzorauzletnek, amelyet politika néven üznek. Úton, útfélen nyilvánvaló, hogy a mai politikusok – nagy tisztelet az igen kevés kivételnek – tisztán önérdeket hajhásznak, állásukat személyes előnyök elérésére, családi ambíciók kielégítésére, legjobb esetben osztályuk érdekeinek védelmére használják ki.

A legsiralmasabb együgyűség, a legarcátlanabb elvtelenség pártszámnyakon jutott azok közé a falak közé, amelyeken belül, mint a nemzet küldötteinek csak a kristálytisztá jellemű, nyílt eszű, munkabíró embereknek volna szabad helyet foglalniok. Le is alacsonyították az Ország házáat országos vásárrá, ahol a nép bankójával fizettetik ki úri passzióik, léhaságaik költségeit. Csak a saját portékájuk kerül ott forgalomba. Elveiket vásári hangon kínálgatják. Eladják, újat is szereznek, mint a cigány, aki a parasztra sózza sánta lovát és újat lop magának a szomszédságban.

S kint züllik az ország. Az emberek nem is panaszkodnak. Megszokták a nyomorúságot. Mintha ősidők óta Apponyi fejlesztette volna a kultúrát, német- és franciaajkú apácák és szerzetesek révén. Mintha a békés szellemet az ifjúság militarisztikus megmételtyezésével is mindig ő terjesztette volna. Mintha mindenkor Sztérényi iparfejlesztő szent keze nyugodott volna halálos súllyal az országon. És mintha Kossuth, Wekerle és a többi vezér elvszilárd-sága gerinctelenné tette volna ezt a mindenbe beletörődő, semmi ellen fel nem lázadó népet.

Pedig a politikának hány elrontott és elhanyagolt területe hívja ki minden becsületes ember fellázadását. Európa legdrágább kenyere itt esszük: Európa éléskamrájában. A legcudarabb lakásviszonyokról, nemcsak Budapesten, hanem a legtöbb vidéki városunkban is mi panaszkodhatunk. Emberséges ivóvíz, fürdőalkalmatosságok hiányában sehol sem pusztít annyi elkerülő járvány, mint Magyarországon. Iskolák, népnevelési intézmények helyett a tudatos butítás frázishullámaival lepik el az országot az analfabetizmus gondos hívei. Műveltség és haladás elérhetetlen ideál. Érte sóvárogni sem szabad, mert a rendőrszellelem cenzúrája, ilyen törekvések kifejezését is elnyomja, e kifejezés elkerülhetetlenül össze lévén kötve a kultúra gúzsbakötői-

nek kritikájával. A nemi élet terén a féktelenséget mind több perverzítás tetézi.

Gyermekrontók, nőfalók: mocsoktalan gentlemenek poseában erkölcsöt hirdetnek.

A népet improduktív, kultúraellenes célokra kiadott adók elviselhetetlen súlyával terhelik. Itt, ahol a művelt államok munkabérei mögött messze elmaradó éhbérek amúgy is éhtífuszt és egyéb járványt szülnék.

Végehossza nincs a nyomorúságok lajstromának. Es elemi erővel még mindig nem tört fel a számonkérés dörgedelme. Megmérhetetlen azok bűne, akik politikai álomitallal elkábították a gyermekesen hiszékeny nemzetet, amely üdítő frissítőt vélt szürsölni. Szörnyű felelősség terheli lelkiismeretüket a nép öntudatának, akarásának elaltatásáért.

De azok is felelősek majd a történelem ítélőszéke előtt, akik „a mai politikától undorodva” visszavonultak csendes otthonukba. Mert az bizonyos: e g y erős akaratú, feddhetetlen jellemű és a tisztesség vétőjét első perctől fogva a politikai züllés elé állító egyéniség maga is gátja lehetett volna e züllesnek. Mert azt követik az erős kéz vezetésére utalt akarók s az a tömeg lelkében szunnyadó ellentállást tömöríthette volna. Hányszor fordultak gondolataink Szilágyi Dezső hatalmas egyéniségének emlékéhez. Van-e valaki, aki nem érzi, hogy ennyire nem jutunk, ha Szilágyi Dezső él. Ő nem bújt volna a politikai undorodás kényelmes spanyolfala mögé, hanem erős kézzel helyes kerékvágásba lóditotta volna a lejtőn „felfelé” guruló politikát.

Az előkelő „undorodok” sorában találjuk a nők politikai törekvéseinek legveszedelme-sebb ellenségeit is. Ezek álokoskodással a finomság nevében riasztják el a nőt a politikai törekvéstől.

Éppen akkora baj, ha a finomkodó Herczeg Ferenc félti a nőt a politikai zsidvásártól, mintha Rákosi Jenő, az aktív politikus „föltő” gonddal óva inti az asszonyt a politikától. Sohse féltsenek bennünket az urak. Ebbe a politikába mi nem akarunk belesülyedni, ennek a szennyjét mi is utáljuk. Csakhogy évezredeken át háziasszonyok voltunk. Ebből a mesterségből megtanultuk azt, hogy a szenny, a piszok, a rendtelenség magától nem múlik el. Azt ki kell takarítani. Még pedig annyival könnyebb a ház kitisztogatása, minél hamarabb és minél többen fognak hozzá és minél erélyesebben kezelik a tisztító eszközöket.

Az utolsó évek politikája a tisztogatás jelszava alatt állt. Megállapíthatjuk, hogy ezt a tisztogatást amúgy férfiasan végezték.

Úgy felforgatták a házat, hogy minden igaz, a szó nagy, tág értelmében vett háziasszony-

nak türelmetlenül hozzá kell látnia az igazi rendbeszedéséhez.

Az elmúlt esztendő eseményei megmutatták, hogy Magyarország asszonyai a nemzet háztartásának rendbentartásából reájuk eső részt ki akarják venni. A politikai események tanulságai hasznosak voltak. Leggyönyörűbb tanulságát Magyarország asszonyai vonták le belőle, amikor elhatározták, hogy rendre, békeségre, harmóniára és tisztaságra való hajlamukat az ország szolgálatába állítják.

Ezért az egyért az ország megrontóinak tulajdonképpen sokat megbocsájthatnánk.